

mgr Maria Wojcieszek

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Związki między inteligencją emocjonalną, emocjami egzaminacyjnymi oraz wynikami w nauce”

Promotor - dr hab. Michał Chruszczewski

Streszczenie

Tematyka przedłożonej pracy dotyczy problemu uwarunkowań osiągnięć szkolnych oraz roli kształtowania zdolności i kompetencji społeczno-emocjonalnych w kontekście edukacyjnym. Podjęte zagadnienia lokują się u styku kilku istotnych nurtów i subdyscyplin, wpisując się w aktualny wątek dyskusji naukowej.

Istotnym kontekstem teoretycznym niniejszych rozważań jest teoria oszacowań kontroli i wartości R. Pekruna, pozwalająca na kompleksowy opis powstawania, postaci i następstw emocji egzaminacyjnych, które wyróżniono w oparciu o wymiary pozytywności negatywności oraz aktywizacji-dezaktywizacji. Drugim ważnym kontekstem jest model zdolnościowy inteligencji emocjonalnej, sformułowany przez Mayera i Saloveya. W części teoretycznej pracy uzasadniono potrzebę zintegrowania tych kontekstów. Zaproponowane ujęcie wykorzystuje zrewidowany model PEILAS autorstwa Goetza i współpracowników (2016), opisujący wspieranie inteligencji emocjonalnej w sytuacjach uczenia się.

Cele podjętych badań koncentrowały się wokół kwestii, czy emocje egzaminacyjne są mediatorem zależności między inteligencją emocjonalną a wynikami w nauce. Grupę badanych tworzyli abiturienti trzech warszawskich liceów (n = 230), którzy uczęszczali głównie do klas o profilu z matematyką na poziomie rozszerzonym. Zasadnicze badanie zostało poprzedzone dokonaniem adaptacji Kwestionariusza Emocji Egzaminacyjnych (n = 223), który okazał się rzetelnym i trafnym narzędziem, nie odbiegającym od oryginału pod względem właściwości psychometrycznych. Tworzy go osiem odrębnych skal mierzących kolejno: radość, nadzieję, dumę, ulgę, złość, niepokój, wstyd i poczucie beznadziejności.

Analiza danych obejmowała estymację modeli strukturalnych, ocenę ich jakości i interpretację uzyskanych parametrów. Wyniki przemawiają za istnieniem nielicznych związków inteligencji emocjonalnej mierzonej przy pomocy Testu Inteligencji Emocjonalnej (TIE) z emocjami egzaminacyjnymi i wynikami w nauce (średnią ocen). Spośród komponentów IE tylko Rozumienie emocji było dodatnio związane z osiągnięciami szkolnymi. W dyskusji wyników podkreślono problematyczny charakter Asymilacji emocji w strukturze IE. Wyraźniejsze zaobserwowane zależności dotyczyły emocji egzaminacyjnych. Emocje pozytywne aktywizujące ujmowane jako całość były dodatnio związane z wynikami w nauce, natomiast odwrotny kierunek zależności charakteryzował negatywne emocje wstydu i poczucia beznadziejności. Układ związków emocji aktywizujących z wynikami w nauce różnił się znacznie zależnie od płci.

Głównym rezultatem przeprowadzonych badań jest uznanie większej wagi emocji egzaminacyjnych niż inteligencji emocjonalnej jako wyznacznika osiągnięć szkolnych. W wymiarze poznawczym uzyskano argument przeciw postulowanej integracji obu nurtów badawczych. Znaczenie praktyczne badania polega na wspieraniu rozwoju intelektualnego uczniów.